

TOFIQ BAKIXANOV

Salam sizə,

ey sevdanı bilən shi-müslim!

Sələmətlik gəzzinə cəksin sizə

məhəbbət.

Məhəbbətsiz bu dünyada

nəzər yoxdur, bu şəxsiyət,

Eşq iş dəyməq olmaz

səf duyguları ümksiz.

Qüdsi

QÜDSİNİN MUSİQİ DÜNYASI

FORTEPIANO İLƏ OXUMAQ ÜÇÜN ROMANSALAR

TOFIQ BAKIXANOV

QÜDSİNİN MUSIQİ DÜNYASI

Fortepiano ilə oxumaq üçün romanlar

Tofiq Bakıxanov. Qüdsinin musiqi dünyası
Bakı, "Şərq-Qərb" Nəşriyyat Evi, 2014, 176 səh.

Redaktor: Respublikanın Xalq artisti, professor Ağaverdi Paşayev

ISBN 978-9952-498-07-3

Xalqımızın dünya elminə bəxş etdiyi töhfələrlə fəxr etməyə hüquq var.
Nəsirəddin Tusinin, Əbülhəsən Bəhmənyarın, Mirzə Fətəli Axundovun,
Abbasqulu Ağa Bakıxanovun və digər mütəfəkkirlərimizin adları dünya
elminə yaxşı tanıdır.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev

Abbasqulu Ağa Bakıxanovun 220 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

2014-cü ildə Azərbaycan ictimai-mədəni fikir tarixinin görkəmli nümayəndəsi, böyük maarifçi, tanınmış alim və şair Abbasqulu Ağa Bakıxanovun anadan olmasının 220 illiyi tamam olur.

Ensiklopedik biliyə və əhatəli dünyagörüşünə malik şəxsiyyət kimi Abbasqulu Ağa Bakıxanov elmin, mədəniyyətin ən müxtəlif sahələrinə aid zəngin bir irs yaratmışdır. Xalqın həyatında əsaslı dəyişikliklərə yol açmış maarifçilik ideyalarının bərqərar olmasına onun mühüm xidmətləri vardır. Azərbaycanın tarixi keçmişinin müasir dünya elmi səviyyəsində yeni, sistemli tədqiqi mərhələsi Bakıxanovun adı ilə sıx bağlıdır.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, milli ictimai fikrin, elmin və mədəniyyətin inkişafına dəyərli töhfələr vermiş Abbasqulu Ağa Bakıxanovun 220 illik yubileyinin keçirilməsini təmin etmək məqsədi ilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası və Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi ilə birlikdə, Azərbaycan Yaziçılar Birliyinin təkliflərini nəzərə almaqla, Abbasqulu Ağa Bakıxanovun 220 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbirlər planını hazırlayıb həyata keçirsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 12 fevral 2014-cü il.

Abbasqulu Ağa Bakıxanovun anadan olmasının
220 illik yubileyi münasibətilə
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin
imzaladığı 12 fevral 2014-cü il tarixli Sərəncamına əsasən çap olunur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev
Tofiq Bakıxanovu Fəxri diplomla təltif etmişdir.

NAXÇIVAN MUXTAR RESPUBLİKASI ALİ MƏCLİSİ SƏDRİNİN SƏRƏNCAMı

**“Abbasqulu Ağa Bakıxanovun 220 illik yubileyinin
Naxçıvan Muxtar Respublikasında keçirilməsi ilə əlaqədar
Tədbirlər Planı”nın təsdiq edilməsi haqqında**

Naxçıvan Muxtar Respublikası Konstitusiyasının 5-ci maddəsinin II hissəsinin 22-ci bəndini rəhbər tutaraq Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Abbasqulu Ağa Bakıxanovun 220 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında” 2014-cü il 12 fevral tarixli 265 nömrəli Sərəncamının icrasını təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

“Abbasqulu Ağa Bakıxanovun 220 illik yubileyinin Naxçıvan Muxtar Respublikasında keçirilməsi ilə əlaqədar Tədbirlər Planı”nı təsdiq edilsin (əlavə olunur).

**Naxçıvan Muxtar Respublikası
Ali Məclisinin Sədri**

Naxçıvan şəhəri, 07 mart 2014-cü il
№ 197-04/S

VASİF TALIBOV

Abbasqulu Ağa Bakıxanovun
anadan olmasının 220 illiyinə həsr olunur

TOFIQ BAKIXANOV

**QÜDSİNİN
MÜSİQİ DÜNYASI**

Fortepiano ilə oxumaq üçün romanslar

GİRİŞ ƏVƏZİ

Tarixçi, alim, hərbi xadim, şair, tərcüməçi kimi tanınan bir insan – Abbasqulu Ağa Bakıxanov haqqında yazılmış bədii əsərlərdən birinin müəllifi, həm də Azərbaycan Respublikasının Xalq artisti, hörmətli bəstəkarımız Tofiq Bakıxanovun dinləyicisi kimi, “Qüdsinin musiqi dünyası” romanslar məcmuəsinə giriş əvəzi olaraq bir neçə söz demək mənim üçün çox xoşdur.

Abbasqulu ağa Bakıxanovu, adətən, “Azərbaycan tarixinin atası” adlandırırlar. Məlum olduğu kimi, böyük tədqiqatçı “Gülüstanı-İrəm” kitabında 1813-cü ildə Gülüstən müqaviləsinə qədərki tariximizi ilk dəfə müəyyən bir sistemlə, ardıcılıqla qələmə almışdır. Nizami Gəncəvidən ta Hacı Zeynalabdin Şirvaniyə qədər ilk məlumat verdiyi üçün, mənə elə gəlir ki, o, ədəbiyyat tariximizin də atası sayıyla bilər. Bu da təbiidir. Çünkü Bakıxanov maraqlı bir ədəbi mühitdə davranmış, gözəl, lirik şeirlərin müəllifi kimi qələm yoldaşları arasında nüfuz qazanmışdır.

Tədqiqatçıların fikrinə görə, Mirzə Şəfi Vazehin əvvəller Gəncədə təşkil etdiyi “Divan-hikmət” məclisinə A.Bakıxanov da gəlib yeni əsərlərini oxuyarmış. Başqa şair yoldaşları onun şeirlərinə nəzirələr yazarmış. “Fatma tar çalır” şeiri şairin ən uğurlu lirik əsərlərindəndir.

Deyildiyinə görə, alman şərqşünası F.Bodenstedt Mirzə Şəfinin şeirləri ilə bərabər, Bakıxanovun da şeirlər külliyyatını (əlyazmasını) özü ilə Almaniyaya aparıb orada itirmişdir. Buna görə də uzun müddət A.Bakıxanovun şeirlərindən ədəbi səhbət açılmamışdır.

Bilirik ki, Mirzə Şəfinin şeirlərinə Rusiyada, eləcə də Avropanın bir çox ölkələrində çoxlu musiqi yazılmış, romanslar bəstələnmişdir. İlk dəfə A.Bakıxanovun lirik şeirlərinə təxminən yüz əlli il sonra musiqi əsərləri yazıldı. Ü. Hacıbəylidən başlayaraq bəstəkarlarımızın zamanın imtahanından çıxmış klassik ədəbi nümunələrə müraciət etməsi diqqətəlayiq işdir. Bu baxımdan hörmətli bəstəkarımız Tofiq Bakıxanovun işi təqdir edilməlidir. Bəstəkar hələ 1967-ci ildə nəşr etdiyi “Gözəlliklər məskəni” nəğmələr məcmuəsində Qüdsinin lirikasına müraciət etmiş, romanslar yazmışdır. Romanslar bizi düşündürür, gözəllik aləminə aparır, mənən saflaşdırır, əsl estetik zövq mənbəyinə çevirir.

Romans ispan şeir forması kimi hələ qədimdən Avropada, sonra da Rusiyada geniş yayılmış, onun bir sıra qiymətli nümunələri yaranmışdır. Abbasqulu Ağa Bakıxanovun lirik əsərlərinə romansların bəstələnməsi Tofiq Bakıxanovun yeni yaradıcılıq axtarışlarının bəhrəsidir. Bu həm də klassik nümunələrin təbliği, onların müasir əhəmiyyətinin musiqi dilində poetik təsdiqidir.

Bütöv bir yaradıcılıq silsiləsi təşkil edən bu musiqi lövhələri Tofiq Bakıxanovun, eləcə də şairin dinləyicilərlə, oxucularla yeni görüşü olacaq, unudulmaz sənətkarın xatirəsinə bəstəkarın dərin hörməti kimi qiymətlənəcək, ürəyimizdə rəğbət hissi oyadacaqdır.

Yuxarıda adları çəkilən əsərlərə görə Tofiq Bakıxanov Abbasqulu Ağa Bakıxanov adına mükafatların laureati olmuşdur (1996, 2001, 2010).

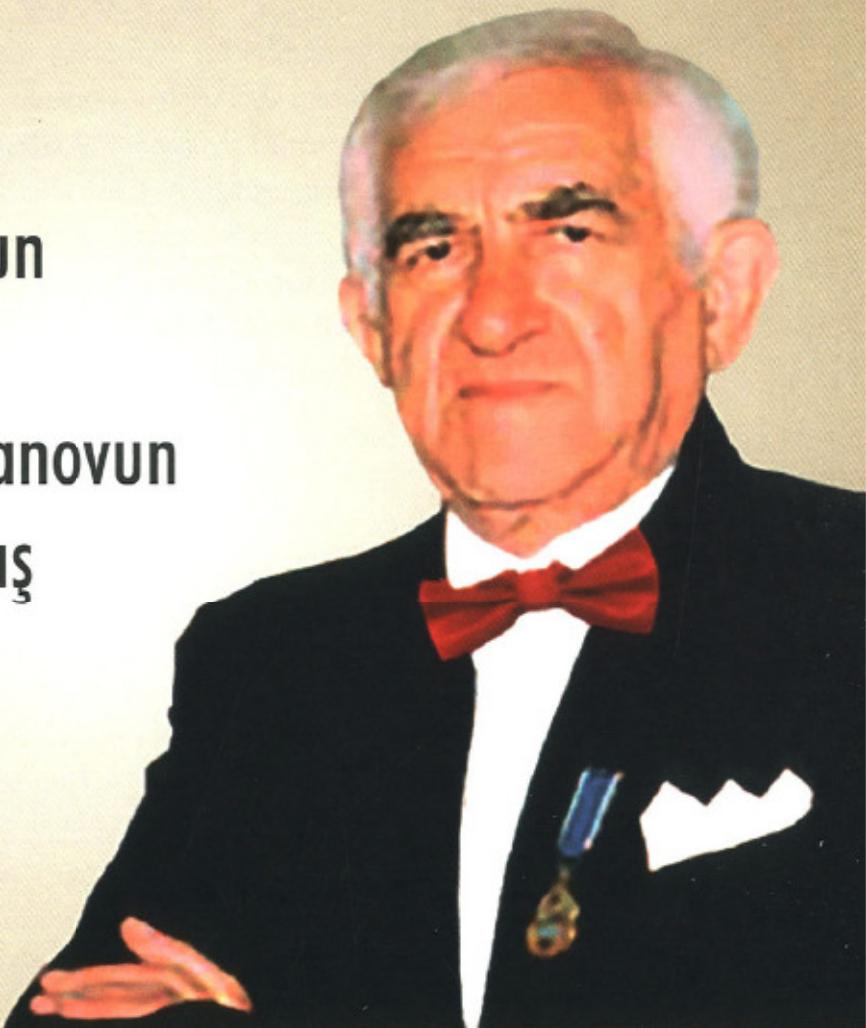
Xalq yazarı Nəriman Həsənzadə

Tofiq Bakıxanovun fəxri adları, elmi dərəcələri və mükafatları

1. Ü.Hacıbəyov adına təqəüdə layiq görülmüşdür (1948)
2. İkinci Respublika gənclər festivalının laureatı (1957)
3. Azərbaycan Respublikasının yaradılmasının 40 illiyinə həsr olunmuş müsabiqədə 1 sayılı simfoniyasına görə mükafata layiq görülmüşdür (II dərəcəli diplom, 1960)
4. Yeni musiqili səhnə əsərlərinin yaradıcısı kimi Ümumittifaq müsabiqəsinin laureatı (Moskva, 1968)
5. Azərbaycan Respublikasının Əməkdar incəsənət xadimi (1973)
6. Dosent (1977)
7. Azərbaycan Respublikasının yaradılmasının 60 illiyinə həsr olunmuş müsabiqədə «Viola və fortepiano üçün 1 sayılı sonata»sına görə I yera və mükafata layiq görülmüşdür (1980)
8. Professor (1983)
9. Azərbaycan Respublikasının Xalq artisti (1990)
10. Azərbaycan Milli Yaradıcılıq Akademiyasının incəsənət doktoru (1996)
11. Nizami Gəncəvinin anadan olmasının 850 illiyinə həsr olunmuş «Xeyir və Şər» baleti mükafata layiq görülmüşdür (1997)
12. «Şöhrət» ordeni (2000)
13. Abbasqulu Ağa Bakıxanov adına mükafatların laureatı (1996, 2001, 2010)
14. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqəüdçüsü (2001)
15. «Humay» mükafatı laureatı (2005)
16. «Uğur» mükafatı laureatı (2007)
17. İran İslam Respublikasında ilk Muğam festivalının Fəxri diplomu və mükafatçısı (Ərdəbil, 2008)
18. «Min bir mahni» Milli Musiqi və Mahnı mükafatı laureatı (2008)
19. İİR Tehran-«Surə» Universitetinin Fəxri diplomu və mükafatçısı (2010)
20. ABŞ-in «Fulbrayt-Heys» təqəüdü laureatı (2010)
21. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fəxri diplomu mükafatçısı (2010)
22. Naxçıvan Muxtar Respublikasının 85 illiyinə təsis olunmuş Qızıl medal mükafatçısı (2010)
23. XX əsrin ziyalıları mükafatı laureatı

Tofiq Bakıxanovun

**Abbasqulu Ağa Bakıxanovun
sözlərinə yazılmış
vokal əsərləri**

ABBASQLU AĞA BAKIXANOVUN MUSIQİ DÜNYASI

Abbasqulu Ağa Bakıxanovun – Qüdsinin şeirlərində rastlaştığımız obrazlar, Azərbaycanın müxtəlif musiqi alətləri, klassik muğamları və onların şöbələri, rəqs musiqisi haqqında məlumatları diqqəti cəlb edir. Deyilənə görə, alman şərqşünası F.Bodenstedt Mirzə Şəfinin şeirləri ilə bərabər, Bakıxanovun da şeirlər külliyyatını əlyazma şəklində özü ilə Almaniyaya aparıb orada itirmişdir. Buna görə də uzun müddət Bakıxanovun şeirlərindən söhbət açılmamışdır. Bizə məlumdur ki, Mirzə Şəfinin bəzi şeirlərinə Rusiyada, eləcə də Avropanın bir çox ölkələrində musiqi əsərləri yazılmış, mahnı və romanslar bəstələnmişdir. Buna nümunə olaraq deyə bilərik ki, Mirzə Şəfinin sözlərinə yazılmış 12 “İran mahnısı” (Persidskiye pesni) məşhur rus bəstəkarı Anton Rubinşteyn tərəfindən bəstələnmişdir. Mən bir bəstəkar kimi uzun illərdir ki, Abbasqulu Ağa Bakıxanovun yaradıcılığını öyrənirəm. Onun sözlərinə yazılmış üç məcmuə müxtəlif illərdə “Azərnəşr”, “İşıq”, “Azərbaycan” nəşriyyatları tərəfindən çap olunmuşdur.

1. “Qüdsidən söz düşəndə” (1978)
2. “Qüdsi”. Birinci dəftər (1993)
3. “Qüdsi”. İkinci dəftər (1994)

Bu üç məcmuədən başqa, Qüdsinin “Gözəlliklər məskəni” məcmuəsinə iki mahnı “Səbr elə” və “Səninlə bağlıdır bəxtiyarlığım” mahnları da salınmışdır. Xatırladıım ki, adları çəkilən mahnı və romansların sözləri nəşr edilmişdir (bax: Abbasqulu Ağa Bakıxanov. “Bədii əsərlər”, Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı, Bakı, 1964).

Yeri gəlmışkən, onu da deyim ki, mən hələ məktəbdə oxuduğum illərdə Abbasqulu Ağa Bakıxanovun şeirləri ilə maraqlanmış, qəzəllərini xanəndələrin ifasında dinləmişəm. O zamanlar atam, respublikanın Xalq artisti Əhməd Bakıxanovun evinə məşhur xanəndələr, çalğıçılar və ziyalılar tez-tez yığışardılar...

1830-cu illərdə rus şairi J.P. Polonski və Polşa inqilabçılarından Lada Zablotski Tiflisdə yaşayırdılar. Onlar Bakıxanovun yaxın əlaqə saxladığı səmimi dostlarından idilər. Lada Zablotski A.A. Bakıxanovun “Gülüstani-İrəm” əsərinin ruscaya tərcüməsi üzərində işləmiş və bundan başqa, ondan aldığı bir Azərbaycan nəgməsini polyak dilinə tərcümə etmişdi. Polonski isə həmin nəgməni polyak dilindən ruscaya çevirmişdi. Qriboyedovun Tiflisdə yaşayan azərbaycanlılar arasında ən çox sevdiyi şəxs A.A. Bakıxanov idi. “Qafqaz və Gürcüstan xatırələri” əsərinin müəllifi Tornaunun qeydlərindən Qriboyedovun Tiflisdə Mirzəcan Mədətovun təşkil etdiyi məclislərdə iştirak etdiyini və burada Azərbaycan aşıqları və xanəndələrinin oxuduğu mahnilara qulaq asmaqdan böyük həzz aldığıni öyrənirik.

İndi də Abbasqulu Ağa Bakıxanovun şeirlərində rastlaştığımız musiqi alətlərindən, muğam adları və şöbələrindən söz açmaq istərdim. Azərbaycan musiqi alətlərinin tarixi qədimdir.

A. A.Bakıxanovun “Lirik şeirlər”dəki qəzəllərindən:

Əlində titrərkən o nazik tellər,
Sonsuz həyəcanla titrədi qəlbim.
O incə, o şirin dadlı nəğmələr,
Fələyə qaldırdı ruhumu mənim.

Eşqim yüksəldi fərəhlə bir an,
Şövqə gəldi can.
Püstə ağızı, saz səsili
Oxuyanda nəğmələr,
Bu nəğmənin hər cəh-cəhi dünyaya dəyər.

“Mişkatül-Ənvar”. Hekayət

**ABBASQULU AĞA BAKIXANOVUN
ŞEİRLƏRİNDE MUĞAMLARIN ADLARI BARƏSİNDƏ:**

“Et bu dəm bir, Nəvayı-xoş avaz
Qıl qəbul iltimasım, eylə naz”.

“Nə xoş avazdır, xorusi-səba,
Qəlbə şad eyləyir qılında Nəva!”

Yenə bülbüllər əcəb başlıdilar Şürü-Nəva
Eşqdən qüssə alıb söylədirlər min məna.

Bağda bülbül dil açıb nəgmə dedi şur ilə,
Onu bu ətri-çəmən gör nə xoş ilhan etdi.

Quşların nəğmələri şur sala hər yandan
Açılb Gül şəh ilə badəsi pərgar olsun.

A.A.Bakıxanovun “Bahar və Xəzan” qəsidişindən

Azərbaycan milli musiqisinin və musiqi alətlərinin tarixi çox qədimdir. Abbasqulu Ağə Bakıxanovun əsərlərində muğam sənətimizin ayrı-ayrı şöbələrinin, eləcə də musiqi alətlərinin adlarına tez-tez rast gəlinir. Muğam tariximizi şairin əsərlərində əks etdirən parçalara bir daha nəzər salaq:

Gülşənində yanaq kimi
bəsləyirdi bircə gül,
Ona nəğmə oxuyardı yüz
şur ilə min bülbül.

Hekayət

Rindlərə təzə vuran ol
zahidi gəl indi gör,
Musiqi dinlər, şəraba
meyl edər, istər murad.
Güllə bülbül Şur ilə,
mütrüblə saqi saz ilə,
Yar bəzmin səsləyib
daim deyərlər mərhəba.

“Lirik şeirlər”dən

Nəvayı-eşqilə ney tək
dolub quru cismim,
Zaman-zaman çəkərəm
bəs ki, ahi atəşbar.

“Kitabi Əsgəriyyə”dən

Xanəndənin sədasi, mey camı, bağ səfəsi,
Bir od vurar bu canə, necə ki, od kababa.
Oxumaq zövqün əgər varsa, oxu türfə məğam.
Dinləyib dərdli könül bəlkə fərəhnak olsun.
Bu nə məclisdir ürəklər açılr onda tamam
Yox ikən cəngü müğənni olunur rəqs müdam.

“Qəzəllər»dən

Bakıxanovun şeirlərində muğam şöbələrinin adları ilə də qarşılaşıraq. Şair “Kitabi Əsgəriyyə”də yazır:

**Aləmdə həmişə qureyi-qəm
Üşşaq günö qərayə düşdü.**

Üşşaq tərcümədə “aşıqlər” anlamını verir. Eyni zamanda “Mahur” və “Rast” muğamının şöbələrindən biridir (“Mayə” və “Üşşaq”). Başqa bir səhifədə oxuyuruq:

**Əqsami-bəlavü qəmi-əlvan-müsibət,
Üşşaqi-cigərxar ətəyindən əlin üzməz.**

Yaxud:

**Bülbül kimi sövtü ləhni dilgəş,
Xoş ləhcə, sənəmlər içərə sədar.**

“Dilkeş” (mənası “ürəyə yatan” deməkdir) bir çox muğamlarda, əsasən, “Şahnaz” muğamında “Dilkeş” və “Zil Dilkeş” şöbəsi kimi səslənir.

Abbasqulu Ağa Bakıxanovun şeirlərində adı çox işlənən “Nəva” muğamı qədim muğamlardan biri sayılır, yəni XIV əsrдə ən çox səslənən “Nəva” zaman keçdikcə ixtisara düşüb, “Şur” muğamı onu üstələyib. Bu gün “Şur” xanəndələrin repertuarında özünə möhkəm yer tutmuşdur.

Azərbaycan muğamını yaşıdan məşhur xanəndələrdən Ağabala Ağassıd oğlu Məşədi Məmməd, Məşədi İsi Qarabağlı, Ələsgər Abdullayev (Şəkili Ələsgər), Cabbar Qaryagdioglu, Seyid Şuşinski, Əbüll Həsənhan, Azər İqbal Soltan (Güney Azərbaycan), eləcə də Bülbül, Zülfü Adıgozəlov, Xan Şuşinski, Əlibaba Məmmədov, Arif Babayev, Canəli Əkbərov, Rübabə Muradova və Sara Qədimovanın adlarını çəkmək olar. Şair Əlişir Nəvai “avaz” mənasını verən “Nəva” adını özünə təxəllüs götürmüdü.

Qəzəl klassik şeirimizin ən çox yayılmış və tanınmış növüdür. Abbasqulu Ağa Bakıxanovun biza gəlib çatan qəzəllərinin əksəriyyəti Füzuli şeirinin ruhunu xatırlatmaqdadır. Şairin qəzəllərinin əruz vəznində yazılması klassik muğam oxuyan xanəndələrimizin repertuarının genişlənməsinə səbəb olur. Bildiyimizə görə, qəzəl muğamla vəhdət təşkil edir.

Əruz vəzni ərəb poeziyasında yaranmış, Yaxın və Orta Şərqiñ bir sıra ölkələrində yüksək qiymətləndirilən klassik janrdır. Azərbaycan şairləri də qəzəl janrında gözəl sənət nümunələri yaratmışlar. Klassik və müasir Azərbaycan söz ustaları dilimizin qrammatik tələblərinə uyğun olaraq əruz vəzniñə bir sıra bəhrlər və qəliblər əlavə etmişlər.

Bu baxımdan respublikanın Xalq artisti, xanəndə Canəli Əkbərov Abbasqulu Ağa Bakıxanovun qəzəllərini “Rast”, “Mahur Hindi”, “Cahargah”, yəni “Mayeyi-Çahargah”, “Bəstənigar” şöbələrində və eləcə də “Segah” muğamlarında məharətlə ifa edir. Ümumiyyətlə, Abbasqulu Ağa Bakıxanovun şeirlərində musiqi ilə bağlılığı tez-tez rast gəlinir. Şairin yazdığı şeir və qəzəllər həm də musiqiyə uyarlıdır:

**Qüdsinin qüssəsinə qıssadə söylər bülbül,
Onun hər nəğməsinə qoşdu könül xoş əşər.**

Və yaxud:

**Yüz ümidi olub nəğməsarə bülbüllər,
Duymayırlarım, məgər fəsli-xəzandır hələ də?**

Müəllifi olduğum “Gözəlliklər məskəni” adlı mahnilar məcməsi (Azərnəşr) 1967-ci ildə çap olunmuşdur. Bu məcmədə dörd lirik mahni var. Bunlardan ikisi Abbasqulu Ağa Bakıxanovun sözlerinə yazılmış “Səbr elə” mahnısıdır. Bu əsər sevgilisinin həsrəti ilə ah-nalə çəkən, onu ancaq yuxusunda görə bilən qızın qəlb çirpintularını, tükənməz məhəbbətini tərənnüm edir.

Bəstələdiyim əvvəlki mahnilarda olduğu kimi, Abbasqulu Ağa Bakıxanovun sözlerinə bəstələdiyim bu mahnında da rəqs elementləri ilə mahni janrı vəhdət təşkil edir. “Səbr elə” mahnısında qəm intonasiyası var. Əsərdə muğamın “Humayun” qolundan tamamilə yerində istifadə edildiyindən dinləyicilərdə hüznlü əhval-ruhiyyə yaradır. Lakin bu ümidsizlik əhval-ruhiyyəsi deyildir. Üzeyir Hacıbəyli “Humayun” muğamının xarakterik cəhətini olduqca incə və obrazlı şəkildə müəyyənləşdirmişdir. Xarakter etibarilə (estetik-psixoloji təsir gücünə görə) “Humayun” “Şüstər”ə nisbətən daha dərin hüzün oyadır. “Səninlə bağlıdır bəxtiyarlığım” məhəbbət, səadət, dostluq kimi ən incə hislər, lirik intonasiyalarla ifadə olunur. Harmonik musiqi dilinin sadəliyinə görə bu əsər o birilərindən fərqlənir.

1994-cü ildə bəstələdiyim “Rahab” simfonik muğamı A.A.Bakıxanovun (Qüdsinin) anadan olmasının 200 illiyinə həsr olunub. Yeni əsərimin əsasını A.A.Bakıxanovun çox sevdiyi Azərbaycan xalq improvisasiyaları və Yaxın Şərqdə geniş yayılmış “Rahab” muğamı təşkil edir. Bu muğamda əvvəlki leytmotivlərdən yeri gəldikcə səsaltı kimi istifadə etmişəm. Muğamın hər bir hissəsi və yaxud şöbəsi xarakterinə uyğun orkestrləşdirilmiş və əsərin sonunu təntənəli səslənmə ilə tamamlamışam. Ümumiyyətlə, qrammatikada “rahab” sözü yoxdur, “rəhavi” var. Üzeyir Hacıbəyli də “Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları” əsərində yeddi əsas muğam və 12 avazad arasında “Rahab” deyil, “Rəhavi” adını işlətmüşdi. Bütün tarix boyu yazılın elmi əsərlərdə belə qeyd olunmuşdur. “Rəhavi” sözünün kökü “rəha” sözündəndir. Mənasını isə “hər bir dərddən azad olmaq” kimi anlamışlar. Bu söz Ərəbistanın on məşhur şəhərlərindən biri olan Ürfəyə verilən ləqəbdir. Çünkü bu şəhərdə hər cür meyvə bitirmiş, onun suyu və havası sanki hər bir dərdə dərman imiş. İbrahim Xəlil peyğəmbər də öz dinini bu şəhərdə təbliğ etmişdir. Alim və musiqişunas Hacı Dərviş aldığı təəssürata görə öz adı ilə bu şəhərə bir muğam həsr etmiş, onu “Rəhavi” adlandırmışdı. Muğamın özünə gəldikdə isə, dediklərimizə tam uyğun olaraq, bu muğamın lirik olmasına tam dəlalət edir. İkinci tərəfdən, bu muğamın əsl adının “Rahab” deyil, “Rəhavi” adlanmasını Nəsiminin aşağıdakı beyti də təsdiqləyir.

**Ahəngi-sifahan qılır ol nami-əraqı,
Rəhavi yolunda yenə canım qılı pərvaz.**

Mənim Abbasqulu Ağa Bakıxanovun sözlərinə bəstələdiyim və müxtəlif illərdə çap olunmuş “Qüdsidən söz düşəndə” (1978-ci il), “Qüdsi. Birinci dəftər” (1993), “Qüdsi. İkinci dəftər” (1994) əsərləri lətə alınaraq Azərbaycan Dövlət Teleradio Verilişləri Şirkətinin Qızıl fondunda saxlanılır. Eyni zamanda Abbasqulu Ağa Bakıxanovun anadan olmasının 206 illiyinə həsr olunmuş “Sözləri Abbasqulu Ağa Bakıxanovundur” adlı xalq çalğı alətləri orkestri və ansambl üçün yazılmış 15 mahnımın audiokaseti dinləyicilərə təqdim olunmuşdur. Mahnı və romansların ifaçıları – Zeynəb Xanlarova, İlhamə Quliyeva, Elmira Rəhimova, Flora Kərimova, Mobil Əhmədov, Rauf Adıgözəlov, Firudin Mehdiyev və Ramil Qasımovdur.

Yazdığım bu əsərlər ulu babama məhəbbətimdir və onun anadan olmasının 220 illiyinə yubiley töhfəsidir. Abbasqulu Ağa Bakıxanov poeziyasının müxtəlif çalarlarını əks etdirən bu mahnı və romanslarla mən şeir mətninin ifadəliliyini maksimal dolğunluqla göstərməyə çalışmışam.

Tofiq Bakıxanov

Respublikanın Xalq artisti, professor

SÖZ DÜŞƏNDƏ

*Sözləri: Abbasqulu Ağa Bakıxanov
Musiqisi: Tofiq Bakıxanov*

Moderato

"f Andante sostenuto

Söz dü - şən - də qıv - rum saç - dan

1. 2.
 heç bil - məm, heç bil - məm, ne - çin mə-nə hü - cum e - edir
 dər - dü ğəm, dər - dü ğəm?! Ne - çin mə - nə hü - cum e - dir
 dər - dü ğəm, dər - dü ğəm?! Gəm-lə xo - şam həs - rət o - du
 ya - nan - da, ya - nan - da, ilk şö - lə - dən ya - nıb gü - lə

f Piu mosso

1.2.

dön - mü - şem.

3 3 3

3 3 3

Səbr et - mə - li, səbr et - mə - li

a - şıq gə - rək, o - sir quş, ca - lis - diq - ca

o - lar da - ha tor möh-kəm, o - lar da-ha tor möh-kəm,

mf Andante sostenuto

Bé - lə für - sət e - si - rə çox az dü - şər,

p

b

be - lə für - sət e - si - rə çox az dü - şər,

qə - fəs zə - if, bül - bül şur - da, gül bər - həm,

p

gül bər - həm, qə - fəs zə - if, bül - bül şur - da,

f Piu mosso

gül bər - həm, gül bər - həm. Mə - lok bi - ca

tə - nə vur - mur, bi - lir ki, bi - lir ki,

hər bə - la - ni tö - rət - ep - em bu a - dəm.

Öz o - vun - dan, öz - o - vun

dür - dü de - yən bu a - ləm

qi - ya - mo - tə dür - dü de - yən bu a -

- ləm Sus, sus,

Qud - si

SÖZ DÜŞƏNDƏ

Söz düşəndə qıvrım saçdan heç bilməm,
Neçin mənə hücum edir dərdü gəm?!

Şəmlə xoşam həsrət odu yananda,
İlk şolədən yanıb külə dönmüşəm.

Səbr etməli aşiq gərək, əsir quş,
Çalışdıqca olar daha tor möhkəm.

Mələk bica tənə vurmur, bilir ki,
Hər bələni törətmədə bu adəm.

Belə fürsət əsirə çox az düşər,
Qəfəs zəif, bülbül şurda, gel bərhəm,

Öz ovundan yara almaq nə xoşdur,
Əvəz etməz bu ləzzəti heç mərhəm.

Yar qaməti qiyamətdir, sus, Qüdsi,
Qiyamətə düşdü deyən bu aləm.

YENƏ BÜLBÜLLƏR

Moderato

Oxumaq

a tempo

Ye-nə bül-bül-lər e-cəb baş-la-dı-lar şu-rü nə-və

esq-dən qüs-sə a-çib söy-lə-di-lər min mə-na.

Za-hi-ri su-crə-to esq əh-li nə-zər sal-maz heç.

Za - hi - ri   su - rə - tə esq   əh - li   nə - zər   sal - maz   heç,

mf

Ü - zü - nə   bax -   maq i - la

p

qəlb - də gö - rər   baş - qa sə - fa.   Ü - zü - nə

bax - maq i - la   qəlb - də gö - rər   baş - qa sə - fa.

Meno mosso

a tempo Be - lə bir

p poco a poco *cresc.* *mf*

a - le - mə dil ver - mə - yin heç fay - da - sı yox,

ki - mə dil ver - di kö - nül sev - gi - li - dən

poco a *poco* *cresc.*

f *Meno*

çək - di cə - fa. Be - lə bir a - le - mə dil

ver - mə - yin heç fay - da - sı yox, fay - da - sı yox,
 ki - mə dil ver - di kö - nül sev - gi - li - dən
 çak - di cə - fa.

Tempo I

Hic - rə döz - düm gö - zə - lin vəs - li - nə um -
 Or - ta - liq - da ə - zi - lib tap - ma - dim heç

- mid e - də - rək, On - la - rin ki, var i - di
 - dər - də də - va. Da - ha çox can - la - ri - n - m

dil - bə - ri, çox gör - dum mən, dər - dü bə - la.
 sar - di qə - mü.

Qol, qa - nad - siz

bu ü - rək - ler ki, gö - rür - sən Qüd -

mf

- si, uç - du - lar esq,

esq fə - za - sin - da

ə - cəb mis - li hü - ma

YENƏ BÜLBÜLLƏR

Yenə bülbüllər əcəb başladılar şüru nəva,
Eşqdən qissə açıb söylədilər min məna.

Zahiri surətə eşq əhli nəzər salmaz heç,
Üzünə baxmaq ilə qəlbədə görər başqa səfa.

Belə bir aləmə dil verməyin heç faydası yox,
Kimə dil verdi könül sevgiliidən çəkdi cəfa.

Rəsmidir aşiqə rüsvaçılığı aləmdə,
Necə zahidlər üçün adət olubdur təqva.

Hicrə dözdüm gözəlin vəslinə ümmid edərək,
Ortalıqda əzilib tapmadım heç dərdə dəva.

Onların ki var idi dilbəri, çox gördüm mən,
Daha çox canlarını sardı qəmü dərdü bəla.

Qol-qanadsız bu ürəklər ki görürsən, Qüdsi,
Uçdular eşq fəzasında əcəb misli hüma.

TOXUNMAYAQ GÜLLƏRƏ

Allegro moderato

The musical score is composed of five staves of music. The first three staves are in common time (indicated by '4') and the last two are in 2/4 time. The key signature changes from A major (two sharps) to D major (one sharp). The vocal line begins with a forte dynamic (f) and a bassoon-like sound (ff). The lyrics are:

Oxumaq
Çə - man - də serv - də
poco cresc.
qa - lib - dir hey - ran, naz - la - na

bil - mir o u - tan - di - ğin - dan. Na - zə - nin
 qa - mat - lər gə - lən - də req - se, kö - nül, göz -
 o - lar - mi, kö - nül, göz o - lar - mi
 ra - hət bir za - man. Qüd - si, bu gül - le - re,

Qüd - si, bu gül - lə - rə əl vur - maq ol - maz,
 bax - maq - çin ya - rat - müş, bax - maq - çin
 ya - rat - müş on - la - ri döv - ran, on - la - ri döv -
 ran, on - la - ri döv - ran, döv - ran.
poco *diminuendo*

Piu mosso

mf

hər yan-da can a - lan

mf

bir na - zə - nin - dir

hər yan - da can a - lan bir na - zə - nin

-dir, hər - yan - da can a - lan
 bir nə - zə nin - dir, bir na - zə - nin-
sf cresc.
 -dir, a .....

o in - cə ba - xış - lar ver mə - yır a -

- man.   Na - zə - nin   qa - mət - lər

 gə - lən   də - rə - se   kö - nül,   göz

 o - lar - mi   ra - hət   bir   za - man.

 Ö - mür   tek   ke - çir - lər   sür - et - le   bir -

- bir,   **sür - et - la**   **bir -**
bir.

meno mosso

Bu lüt - fü   **gör-mə ye**

qal - ma - vir   **im -**   **kan.**

Çe - mən - də serv də qa - lib - dir hey -

- ran. Naz - la - na bil - mir o

u - tan - di - ğın - dan. Na - zə - nin

qamət-lər qə - lən - əp - bər es -

kö - nül, göz o - lar - mi, kö - nül, göz

sf

o - lar - mi ra - hət bir za - man.

Qüd - si, bu gül - le - rə, Qüd - si, bu

gül - le - cr - el vur - maq ol - maz,
 Qüd - si, bu gül - le - re, Qüd - si, bu
 gül - le - re el vur - maq ol - maz,

TOXUNMAYAQ GÜLLƏRƏ

Çəməndə sərv də qalıbdır heyran,
Nazlana bilmir o utandığından.

Nazənin qamətlər gələndə rəqsə,
Könül, göz olarmı rahət bir zaman.

Ömürtək keçirlər sürətlə bir-bir,
Bu lütfü görməyə qalmayırlı imkan.

Uçurlar həvayə pərilər kimi,
Heç uça bilərmi havaya insan?

Hər yanda can alan bir nazənindir,
Əlində xəncəri verməyir aman.

Yusif köynəyini Züleyxa yırtdı,
Başqadır məzmunca bizim bu dastan.

Qüdsi, bu güllərə əl vurmaq olmaz,
Baxmaqçın yaratmış onları dövran.

QƏLBİMİ İŞİQLANDIRAN

Andante

Oxumaq

Hər zül - mün ra - hat - liq bəxş e - dir i - nan,

A musical score for voice and piano. The vocal line begins with "Hər zül - mün ra - hat - liq bəxş e - dir i - nan," followed by a repeat sign and the lyrics "esq - in - dir qəl - bi - mi i - şıq - lan - dı - ran," and ends with another repeat sign and "esq - in - dir qəl - bi - mi i - şıq - lan - dı - ran." The piano accompaniment provides harmonic support throughout the vocal line.

esq - in - dir qəl - bi - mi i - şıq - lan - dı - ran,

A continuation of the musical score for voice and piano. The vocal line repeats the lyrics "esq - in - dir qəl - bi - mi i - şıq - lan - dı - ran," and the piano accompaniment continues to provide harmonic support.

esq - in - dir qəl - bi - mi i - şıq - lan - dı - ran.

A final continuation of the musical score for voice and piano. The vocal line repeats the lyrics "esq - in - dir qəl - bi - mi i - şıq - lan - dı - ran," and the piano accompaniment concludes the piece.

accelerando

hər yer - də ca - ma - lin bir gö - zəl - lik - lə,

*poco**a**poco**accel.*

göz - lə - rim

ö - nün - dən

çə - kil - mir

bir an.

Qə - bu - lun

şüb - hə - siz

bəx - ti - yar - liq - dir,

Meno

ol - ma - dim,

ol-ma-dim

lüt-fün-dən

mən - es

mf

kam - ran. Bəs ha - ni

mən - zi - lin, sə - nə yol ha - ni, ge - ri - yə

poco

qal - müş - dir bi - zim kar - van, bi-zim kar -

a poco *diminuendo*

- van.

mf *p*

mf

Na - kam -lıq   ö - zü bir   kam ol - du   bi - zə,
 bu i - miş   bu eşq - dən   bi - zə   er - mə - ğan,
 bu i - miş   bu eşq - dən   bi - zə er - mə - ğan, —
 Θ - lin - də   xən - cər - dir,   lə - bin - də   gü - lüs,
poco   *a*   *poco*   *cresc.*

qə - ri - ba qa - til - müş bi - zim can a - lan
 ey Qüd - si, hey - rət - də - yəm, mə-ni rədd e - dən,
 o gö - zəl, o gö - zəl ol - müş - dur meh - ri - ban,
 in - di meh - ri - ban, in - di meh - ri - ban,

a tempo

meh - ri - ban.   Hər zül - mün   ra - hat - liq

bəxş e - dir   i - nan,   eşq - in-dir   qəl-bi - mi   i - şiq -

- lan - di - ran.   Hər zül - mün   ra - hat - liq

bəxş e - dir   i - nan,   bəxş   e -   dir

accelerando

i - nan, esq - in - dir
 qəl - bi - mi i - şıq - lan - dı - ran, i - şıq - lan - dı -
 - ran, i - şıq - lan - dı - ran, i - şıq - lan - dı -
 - ran

8---

QƏLBİMİ İŞİQLANDIRAN

Hər zülmün rahatlıq bəxş edir, inan,
Eşqindir qəlbimi işıqlandırın.

Hər yerdə cəmalın bir gözəlliklə
Gözlərim önündən çəkilmir bir an.

Qəbulun şübhəsiz bəxtiyarlıqdır,
Olmadım lütfündən mənsə kamran.

Bəs hanı mənzilin, sənə yol hanı,
Geriyə qalmışdır bizim karvan.

Nakamlıq özü bir kam oldu bizi,
Bu imiş eşqdən bizi ərməğan.

Əlində xəncərdir, ləbində gülüş,
Qəribə qatılmış bizim canalan.

Qüdsi, heyrətdəyəm, məni rədd edən
O gözəl olmuşdur indi mehriban.

NAZLI NİGAR

Moderato

Moderato

mf

Ey gö - zəl - lik çə - mə - ni iç - rə gü - li ta - zə, ta - zə ba - har,
Ey mə - həb - bət ba - ğı - nin sər - vi, gö - zəl, naz - li, naz - li ni - gar.

p

Ey mə - həb-bət ba-ğı-nın sər-vi, gö - zəl naz-li,
 naz - li ni - gar.
poco animato
 Mis - li yox
 sən - də o - lan gül ya - na - ғın, qa - mə - ti - nin,

poco   *a*   *poco*   *cresc.*

qa - mə - ti - nin,   heyf a - xir   so - la - caq - dir   bu   le - tif

poco   *a*   *poco*   *cresc.*

gül rüx - sar   bağ - la - dim,   bağ - la - dim bel o və - fa - nə,

və - fa - nə   i - na - nib   bil - mo - dim heç, heç,

Tempo I

heç   ki,

mf

cə - fa - pi - şə - vu bəd - şı - və - sən bəd - kir
 Qey - rə yar ol-dun ə - gər eyb - e - lə - məz eyb e - lə -
 - dar. Qey - rə yar ol - dun ə - gər eyb e - lə -
 - məz, çün - ki mə - nim, na - zə - nin
 dil - bə - ri - min dün - ya - da çox şöh - rə - ti var, şöh - rə - ti

ey mə - həb - bət ba - ğı - nin sər - vi, gö - zəl, naz - li, naz - li ni -
 - gar.
poco animato
 In - cə - sən şu - xu zə - rif
poco animato
 sev - gi - li bir a - fət - sən, a - fət - sən.

poco a poco accel.

Be - la dil - dar he - yif - dir e - le - ey zül - mü şü - ar.

Qüd - si, qəl - bin - də yə - qin - ki, sə - nə yer ver - mə - yə - cək,

poco a poco diminuendo e rit.

qəl - bin - də sə - nə yer ver - mə yə - cək,

poco a poco dim. e rit.

p Meno mosso

naz - li ni - gar.

Qüd - si, qəl - bin - də

p

yə - qin - ki,
sə - nə yer ver - mə - yə - cək,
son - ra - dan gər - çə

pe - şı - man
o - lu - ban
gəl - sə
o yar.

f a tempo

Qüd - si qəl - bin - də yə-qin - ki,
sə - nə yer ver - mə - yə - cək,
a tempo

son - ra - dan
gər - çə
pe - şı - man
o - lu - ban

mf

gel - se o yar.

Son - ra - dan gər - çe

pe - şı - man o - lu - ban gel - se o yar,

naz - li ni - gar.

NAZLI NİGAR

Ey gözəllik çəməni içrə güli-tazəbahar,
Ey məhəbbət bağının sərvı, gözəl, nazlı nigar.

Misli yox səndə olan gül yanağın, qamətinin,
Heyf, axır solacaqdır bu lətif gülrüxsar.

Bağladım bel o vəfanə inanıb, bilmədim heç
Ki, cəfapişəvü bədşivəsən həm bərkirdar.

Qeyrə yar oldun ağər, eyb eləməz, çünki mənim
Nazənin dilbərimin dünyada çox şöhrəti var.

İncəsən, şuxü zərif sevgili bir afətsən,
Belə dildar heyifdir eləyə zülmü şuar.

Nüktəpərdəz, füsunkar sərapa nazsan,
Gözlerin nərkisi də oldu əcəb badəgüsər.

Qüdsi, qəlbində yəqin ki, sənə yer verməyəcək,
Sonradan gərçə peşiman oluban gəlsə o yar.

GÖZLƏYƏR

Allegretto

Oxumaq *f*

Böy - lo qas - la qa - mə - tə

et - sən nə - zər, san - ki par - laq nur sa - çır
 göy - dən qə - mər, qə - mər.

Böy - lə qaş - la qa - me - tə

et - sən nə - zər, et - sən nə - zər, san - ki
 rit. rit. p

par - laq   nur   sa - çir   göy - dən   qə - mər,
 qə - mər.   Var   ge - cəy -   lo   gün -   dü - zün,
 var   ge - cəy -   lo   gün -   dü - zün,   var   ge - cəy -   lo
 gün -   dü - zün,   bir a -   də - ti,   ol -   maz on -   lar

bir - bi - rin - dən cil - və - gər. Ol - maz on - lar

bir - bi - rin - dən cil - və - gər. Göz - lə - yər Qüd - si

Göz - lə - yər, Qüd - si, bit - məz ge - cə, gel - məz sə - hər.

Meno mosso
 Ağ ü - zi - lə qap - qa - ra

zül - fü o - nun, ge - cə - ni gün -
 - düz i - la et - miş həm sə - fər
 Ağ ü - zi - lo gap - qa - ra

zül - fü o - nun, ge - cœ - ni gün -
 - düz i - le et - miş hêm sə - fər.

 Baş - qa a - ləm - də
 gə - zər a - şiq - lə - rin,

göz - le - yər,   göz - le - yər   bit - məz   ge -
 - co,   göz - le - yər,   bit -
p   *poco*
 - məz   ge - co,   gəl - məz   se - hər.
a poco   *cresc.*   *f*
 Bağ,   me - şə,   bos -
mf

- tan, çə - mən, gül - şən ki, var, cümlə - si eşq -
 - in su - yun - dan dir - çə - lər, cümlə - si eşq -
 - in su - yun - dan dir - çə - lər, dir - çə - lər.

Var - sa,   Qüd - si,   cœz - be - yi
 qel - bin   sə - nin
accel.
 yet - gi - lən   ca - na - na,   yet - gi - lən
poco a poco   *accel.*
 ca - na - na   can - dan   bi - xə - bor.
f

f **Meno mosso**

A musical score for voice and piano. The vocal part is in soprano clef, and the piano part is in bass clef. The score consists of eight staves of music. The vocal line includes lyrics in Russian: "Var - sa, Qüd - si", "cez - be - yi qel - bin se - nin,", "yet - gi - lon ca - na - na", "can - dan bi - xə - bər, Qüd - si,". The piano accompaniment provides harmonic support with various chords and rhythmic patterns. The tempo is marked as *Meno mosso*.

GÖZLƏYƏR

Boylə qaşla qamətə etsən nəzər,
Sanki parlaq nur saçır göydən qəmər.

Var gecəylə gündüzün bir adəti,
Olmaز onlar bir-birindən cilvəgər.

Ağ üzilə qapqara zülfü onun,
Gecəni gündüzlə etmiş həmsəfər.

Başqa aləmdə gəzər aşıqlərin,
Gözləyər, bitməz gecə, gəlməz səhər.

Bağ, meşə, bostan, çəmən, gülşən ki var,
Cümləsi eşqin suyundan dirçələr.

Mey içəndən öyrənin hüşyarlığı,
Sərroxş olmaqdən ayıl, bəsdir, yetər!

Varsa, Qüdsi, cəzbəyi-qəlbin sənin,
Yetgilən canana candan bixəbər.

SÖYLƏ

Moderato

The musical score consists of two staves. The upper staff is for the piano, showing a treble clef, four measures of music with various notes and rests, and a bass clef. The lower staff is for the voice, also with a treble clef, showing lyrics in a language that appears to be Tatar or similar. The lyrics are: "Oxumaq Söy - le, nə la - zim," followed by a repeat sign and "söy - le, nə la - zim mə - nə sən - siz ca - nan," and finally a section ending with a double bar line and repeat dots.

Oxumaq

Söy - le, nə la - zim,

söy - le, nə la - zim mə - nə sən - siz ca - nan,

çün - ki xə - ca - lət,   çün - ki xə - ca - lət   çə - ki - rəm hər za -

 - man.   Söy - lə,   nə la - zım, söy - lə nə la - zım

 mə - sən - siz ca - nan.   Xey - ri nə - dir

 dün - ya - da,   dün - ya - da boş şey - lə - rin,

nur - la gü - şen tap - di,   nur - la gü - nes
 8

tap - di   bu a - ləm - də,
 3 3 3 3   6 4

Poco più mosso

bu a - ləm - də şan.

mf Agitato

heç ya - ra - şar - mı,   ö - zün

in - saf e - le,

poco *a*

poco *cresc.*

heç ya - ra - şar - mi, ö - zün

in - saf e - le a - zad - i - kən quł o - la - san Na - tə - van.

Söy - lə, nə la-zim, söy - lə, nə la - zim mə-nə-sən-siz ca - han,

The vocal parts are in treble clef, and the piano part is in bass clef. The music consists of two staves separated by a brace, with lyrics written below the vocal lines.

Tempo I

me - nə sən - siz ca - han, nə la - zim ca-han.

rit.

The vocal parts are in treble clef, and the piano part is in bass clef. The music continues with lyrics and includes a ritardando instruction.

mf

The vocal parts are in treble clef, and the piano part is in bass clef. The music continues with dynamics and a crescendo.

The vocal parts are in treble clef, and the piano part is in bass clef. The music concludes with a final cadence.

p

Bağ - da - kı quş - lar,   bağ - da - kı quş - lar

ha - mi - si lal o - lar,   nəg - mə de - sə,

nəg - mə de - sə   bül - bü - lü şı - rin   zə - ban.

Söy - lə nə la - zım,   söy - lə nə la - zım   mə - en - sən - siz ca -

- han. Qor - xu - ram - ki, a - xir - da,
 3 3 3
 a - xir - da sə - nin is - la - rin fay - da - siz ol -
 3 3 3 3
 - sun da, fay - da - siz ol - sun da,
 3 3 3 3
 çi - xar - sin zi - yan, çi - xar - sin zi - yan
 3 3 3 3

Te - rif o-lun-duq-ca   sö - zün Qüd-si bil,
poco   accel.

cil - və   ta - par   şer - lə - rin,   şer - lə - rin   an - ba an.

Qüd - si bil,   Qüd - si

poco

Tempo I

a poco   e cresc.   ff

SÖYLƏ

Söylə, nə lazım mənə sənsiz cahan,
Çünki xəcalət çəkirəm hər zaman.

Xeyri nədir dünyada boş şeylərin,
Nurla günəş tapdı bu aləmdə şan.

Bağdakı quşlar hamısı lal olar,
Nəğmə desə bülbüli-şirinzəban.

Qorxuram axırda sənin işlərin,
Faydasız olsun da, çıxarsın ziyan.

Canlı və cansız nə ki var dünyada,
Məhv olacaqdır hamısı bigüman.

Heç yaraşarmı, özün insaf elə,
Azad ikən qul olasan, natəvan.

Tərif olunduqca sözün, Qüdsi, bil,
Cilvə tapar şeirlərin anbaan.

BEXTVER

Moderato

Moderato

mf

p

S. mf Oxumaq

Göz - lə - rim   ü - zü - nə   ne za - rə
Gö - zəl - lər   e - gar çox   se vər - lar

5

is - tər,   is - tə - məz   nə gü - nəş,
na - zi,   na - zin - da   bir həd - di

ne nur - lu   qe mor.
 ol - maz - mi   em gər?!

f

Kim - dir - ki   qe - mi - min
 Yan - ma - sin   to - min - de

şe - ra -   ro - sin - - dən,
 o - nun   can, ci - gər?!

A - şıq - lik   id - di - a,   a - şıq - lik

id - di - a   e - dən gə-rək - dir.
 ax - tar - san   dün - ya - da   və - fa - li   dil - bər,
 dil - bər,   və - fa - li,   dil - bər, dil - bər.
 Qa - pin - da   bən - də - lik   ey - lə - yir   Qüd - si,

Qa - pin - da   bən - də - lik   ey - lə - yir   Qüd - si,
 bu döv - let   et - miş - dir   o - nu   bəx - tə - vər,
 bu döv - let   et - -   miş - - dir   o - nu   bəx - - tə -
 - vər   o - nu   bəx - - tə - vər.

BƏXTƏVƏR

Gözlərim üzünə nəzarə istər,
İstəməz nə günəş, nə nurlu qəmər.

Kimdir ki, qəminin şərərəsindən,
Yanmasın tənində onun can, cigər?!

Aşıqlik iddia edən gərəkdir,
Axtarsın dünyada vəfəli dilbər.

Gözellər əgər çox sevərlər nazi,
Nazın da bir həddi olmazmı məgər?

Hünərə heç kəsdə bir rəğbat yoxdur,
Cəmaət axtarır ancaq simü zər.

Qapında bəndəlik eyləyir Qüdsi,
Bu dövlət etmişdir onu bəxtəvər.

BU GECƏ

Moderato

P-no {

Canto

P-no {

Canto *mf*
a tempo El - də mey, üz - də gü - lüş gel - di Ni - ga - rum bu ge - cə
pis nə - zər - dən u - zaq ol çəş - mi xu - ma - rum bu ge - cə

P-no {

Canto
yar ü - zü mey - lə qı - zar - müş, me - yi et - müş ü - zü

P-no {

Canto

al, næ mæ - ha - ret e - lo - miş si - qi - yi ya - rim bu ge -

P-no

Canto

-ce Mæn bi - lir - dim ki, ki - mæ lüt - fi vë ya nif - ro - ti var.
Al - ma-say - di e - gor o seb - rü qe - ra - rum bu ge - ce.

P-no

Canto

ü - zü - nü yad e - le - yib göz - le - ri - mæ ax - di qa - nin,

P-no

Canto

Ba - ti - nu za - hir o - lub gül - lü ba - ha - rim bu ge - ce

P-no

Canto

al, nəmə - ha - rət e - lə - miş si - qı - yi ya - rum bu ge -

P-no

Canto

-cə Mən bi - lir - dim ki, ki - mə lüt - fi və ya nif - ro - ti var.
Al - ma-say - di o - gar o səb - rü qə - ra - rum bu ge - cə.

P-no

Canto

ü - zü - nü yad e - la - yib göz - lə - ri - mə ax - di qa - nın,

P-no

Canto

Ba - ti - nu za - hir o - lub gül - lü ba - ha - rum bu ge - cə

P-no

Canto

Qas - la üz ay - la gü - naş mis - lü çi - xib bir yer - de
Na qi - ya - mət e - le - yir la - le ü - ze

P-no

88

Canto

rum bu ge - co ku - yi - ne düş - mək ü - cün si - ne - mi
o çə - man - za - ri di - ler bül - bül - i za -

P-no

Canto

-yirt - müş kön-lüm ka - ki - lin - dən mən bir - ce dü - gün
rim bu ge - co

P-no

Canto

aç - ma - mi - şam tō - kū - lür, Qüd - si qə - ləm - dən nə - ki

P-no

Canto

Va - rim bu ge - ce, tö - kū - lür, Qüd - si, qe - lem

P-no

Canto

dən ne - ki Va - rum bu ge -

P-no

Canto

ce Qüd - si Ey

P-no

Canto

Qüd si

P-no

BU GECƏ

Əldə mey, üzdə gülüş gəldi nigarım bu gecə,
Pır nəzərdən uzaq ol, çəşmi-xumarım bu gecə.

Yar üzü meylə qızarmış, meyi etmiş üzü al,
Nə məharət eləmiş saqiyi-yarım bu gecə!

Mən bilirdim ki, kimə lütfi və ya nifrəti var,
Almasayıdı əgər o səbri qərarım bu gecə.

Üzümü yad eləyib gözlərimə axdı qanın,
Batılı zahir olub güllü baharım bu gecə.

Qaşla üz ayla günəş misli çıxıb bir yerdə,
Nə qiyamət eləyir lalə üzərim bu gecə.

Kuyinə düşənən üçün sinəmi yırtmış könlüm,
O çəmənzəri dilər bülbüli-zarım bu gecə.

Kəkilindən hələ ənən birçə dügün açmamışam,
Tökülür, Qüdsi, qələmdən nə ki varım bu gecə.

